

Azerbaycanda hökm süren multikulturalizm ve tolerant mühit, müxtecilik xalqların adet-enenelerin, dinine hörmətlə yanaşma xalqımızın milli keyfiyyəti olmaqla yanaşı, humanizm dəyərlərinə, birgəyasa mədəniyyətinə söylenir. Etnik qrupların sülh şəraitində yaşaması, bərabərhüquqlu fəaliyyətinə yaradılan zəmin multikulturalizmin Azərbaycan modelinin formalşdırığının göstəricisidir. Bu gün ölkəmizin demək olar ki, bütün ərazisində qeyri-xalqların nümayəndələri qarşılıqlı anlaşma ve dialoq şəraitində vahid bir ailə kimi yaşayır ve milliyyətindən asılı olmayaq hər kəs bərabərhüquqludur. Humanizm prinsiplerinə əsaslanan ölkəmizdə insan leyaqətinə xələl getirən, ona zidd olan dinlərin yayılması ve təbliğinə imkan verilmir. Mövcud qanunlar ve mövcud mühit ölkəmizdə xristianların, yəhudilərin, ümumiyyət, bütün dini konfessiyaların nümayəndələrinin birgə sülh və əmin-amanlıq şəraitində yaşamasına dəlalet edir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev çıxışlarının birində bildirdiyi kimi, "Azərbaycan azad cəmiyyətdir, Azərbaycan çoxmillətli, çoxkonfessiyalı dövlətdir. Bu, bizim böyük sərvətimizdir. Azərbaycanda yaşayan hər bir xalqın nümayəndəsi bunu görür. Bunu izah etməyə ehtiyac yoxdur. Bu, bizim həyat tərzimizdir".

Paytaxt Bakıda, Qubada, Zaqatalada, Qusarda, Qaxda, İsmayıllıda və digər yerlərdə müxtəlif xalqların necə sülh, dostluq şəraitində yaşadıqları diqqətdən yayınmur. Hər bir məkanda etnik qrupların icmaları, mədəniyyət mərkəzləri, öz etiqad və ayinlərini yerinə yetirmək üçün olan ibadətgahlar və s. fəaliyyətdər ki, ölkəmizə gelən qonaqlar bunu yüksək dəyerləndirirlər. Əlbəttə ki, bu gün müxtəlif dövlət qurumlarında qeyri-xalqların nümayəndələri temsil olunur, ölkəmizin ictimai-siyasi, mədəni həyatında mühüm rol oynayırlar.

"AZƏRBAYCAN ÜĞRUNDU, LƏYAQƏT ÜĞRUNDU!"

Qarabağ uğrunda gedən döyüslərdə ölkəmizdə yaşayan bütün xalqların nümayəndələri həmər oldular. Azərbaycan torpaqlarının işğaldan azad olunması uğrunda müharibədə iştirik etdilər. Azərbaycan vətəndaşları olaraq bir yumruq altında birləşdilər və silaha sarıldılar. Vətən müharibəsində bütün xalqların nümayəndələri bir əsger kimi vuruşdular, şəhid oldular. Vətən uğrunda, Qarabağ uğrunda, Azərbaycan uğrunda mərdliklə, qəhrəmancasına vuruşdular. "Heç vaxt Azərbaycanda dini, milli zəmində ayrı-seçkilik olmayıb və olmayıacaq", - deyən Cənab Prezident bildirib ki, İkinci Qarabağ müharibəsi bir daha onu göstərdi. Bütün milletlərin nümayəndələri, bütün etnik qrupların, bütün konfessiyaların nümayəndələri bir yumruq kimi birləşdi: "Azərbaycan uğrunda, ləyaqət uğrunda, Vətən uğrunda! Ona görə, bax, bu gözəl ab-hava, bu, təbii bir mekandır və biz Qarabağda yaşayan erməni əhalisini buna dəvət edirik". Amma Ermənistən isə monodövlətdir. Burada hökm süren vəziyyət erməni xisətini bir daha ortaya qoymuş olur. Prezident İlham Əliyev çıxışlarının birində bildirdiyi kimi, "Onlar hesab edirdilər ki, bu, onların üstünlüyüdür" - deyən Cənab Prezident qeyd edib ki, hətta onların rəhbərləri və onların ictimai fəalları müharibədən, İkinci Qarabağ müharibəsindən əvvəl deyirdilər ki, Ermənistən bir üstünlüyü var ki, burada ancaq ermənilər yaşayır, Azərbaycanda isə müxtəlif xalqlar yaşayır. Onların çirkin təbliği ona yönəlmədi ki, əgər müharibə başlayarsa, burada qatma-qarşıq olacaq, xalqlar bir-birinin üzünə duracaq. Amma ne olur? Yaşayan bütün xalqlar bir adam kimi durdular ayağa, sinələrini qabağa verdilər, düşməni təpiklə qovdular bizim torpağımızdan. Bir daha göstərdik ki, bax, bu yetişən nəsil və ənənələr nə demekdir. Bir daha demək isteyirəm, bax, biz, hər birimiz bu

Tolerant mühitdə birlik və həmrəylilik

Prezident İlham Əliyev: "Bütün millətlərin nümayəndələri, bütün etnik qrupların, bütün konfessiyaların nümayəndələri bir yumruq kimi birləşdi"

dəyəri qorunmalıq və Azərbaycan siyaseti bundan sonra bu istiqamətdə aparılmalıdır və aparılacaqdır".

DİN LƏRARASI VƏ ÇOXMƏDƏNİYYƏTLİ HARMONİYA

Azərbaycanda onlarla müxtəlif dini qurum, birlük və icmaların fəaliyyətdə olması ölkəmizdə hökm süren bu mühiti əsaslandıran amillər sırasındadır. Rus Pravoslav Kilsəsinin Bakı və Azərbaycan Yeparxiyası, Azərbaycan Yəhudiləri dini icması, Avropa Yəhudilərinin Bakı dini icması, Bakı şəhəri Dağ Yəhudiləri dini icması, Bakı Kriştina Şüuru dini icması, "Yeni həyat" Xristian İncil dini icması, Bakı şəhəri "Molokan ruhani-xristian" dini icması, Alban-Udi Xristian dini icması, Gürcü Yəhudilərinin Bakı dini icması, Xilaskar Yevangelik Lüteranların Bakı dini icması və digər qurumlar ölkəmizdə sərbəst və azad şəkildə fəaliyyət göstərirlər. Bu bir daha ona əsaslanır ki, molokanlar, yəhudilər, tatlar, saxurlar, ləzgiler üçün Azərbaycanda geniş imkanlar yaradılıb. Qeyri-xalqların yaşadıqları Krasnaya Sloboda, İvanovka kimi kəndlərə daima dövlətimiz tərəfindən diqqət və qayğı göstərilir. Azərbaycanda yaşayan qədim yəhudü, xristian, udin və digər milli azlıqların yaşayış məskənləri olan Krasnaya Sloboda, Nic və İvanovka kəndləri dövlətin daim diqqət və qayğısı ilə əhatə olunub. Qeyd edək ki, Azərbaycanda təkcə yəhudilərin 7 sinaqoqu, 2 orta məktəbi, 1 kolleci, 3 uşaq bağçası və Yəhudü Evi fəaliyyət göstərir.

Qubada həmcinin dünya yəhudilərinin ən böyük icmalarından birinin yaşadığı məşhur Qırmızı Qəsəbə yerləşir. Qeyd edək ki, ümumiyyət, Quba çoxmillətli rayondur, burada 20-dən artıq azsaylı xalq yaşayır. Onların 79 faizini azərbaycanlılar, 9 faizini

tatlar, 6 faizini ləzgilər, 1,8 faizini yəhudilər, 1,4 faizini türklər, 1,4 faizini xinalıqlılar və 1,2 faizini digər xalqların nümayəndələri təşkil edir. Qubadakı Qırmızı Qəsəbədə çayın bir sahilində sinaqoqlar, o biri sahilində məscidler fəaliyyət göstərir. Bu fakt Azərbaycanda multikulturalizm və tolerantlıq ənənələrinin mövcudluğunun sübutudur. İnkıtar olunmaz faktdır bu gün Azərbaycanın ictimai-siyasi həyatında xristian, yəhudü etiqadlı vətəndaşlar yaxından iştirak edir, töhfələrini verirlər.

Qətiyyətlə deyə bilərik ki, müxtəlif mədəniyyətlərin və dirlərin nümayəndələrinin, etnik azlıqların harmoniya halında yaşadıqları Azərbaycan uğurlu bir inkişaf yolundadır. Terrorizmin baş alıb getdiyi dünyada, islamqaşa qarşı hücumlarının artdığı və islamofobiyanın gücləndiyi bir vaxtda Azərbaycan ekstremlizm və dözümsüzlik əleyhinə çıxış edir, kənar qüvvələrin, xaricdən gələn təhlükələrin qarşısını almaqda güclü və qətiyyətlidir. Həqiqətən də, Azərbaycan istər ölkə səviyyəsində, istərsə də beynəlxalq səviyyədə dirlərarası və çoxmədəniiyyəti harmoniyanın inkişafına təkan verir və bu nailiyyətin davamlı olması üçün tədbirlər həyata keçirir.

Azərbaycan Respublikasının din sahəsində apardığı siyaset cəmiyyətdə dinin müxtəlif formalarda mövcudluğunu nəzərə alaraq, fikir, söz və vicdan azadlığı üzərində qurulub. Dövlətin din sahəsindəki siyaseti beynəlxalq hüququn prinsiplərinə və normalarına, Azərbaycan Respublikasının qoşulduğu beynəlxalq müqavilələrə, ölkə Konstitusiyasına və digər normativ hüquqi aktlara əsaslanır. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 18-ci maddəsinə əsasən, Azərbaycan Respublikasında din dövlətdən ayırdır və bütün dini etiqadlar qanun qarşısında bərabərdir.

Nümunə üçün vurğulayaq ki, Azərbaycanda yüzillər boyu bərqərar olmuş toleran-

tlıq mühiti XIX əsrin əvvəllərində ölkəmizə köçürüldükleri ilk vaxtlardan alman mühacirələrinin yerli əhali ilə qısa müddətde dərin ənsiyyət qurmasına əlavəsi zəmin yaradıb. Almanların Azərbaycana ilk kütəvi köçü isə 1819-cu ilə təsadüf edir. Həmin ilin yanında Tiflisden Azərbaycanın Yelizavetpol qəzasına köçən 194 alman ailəsi Şamaxı (indiki Şəmkir) yaxınlığında iki koloniya salıblar. Sonralar Gedəbəy, Şamaxı, Bakı, Şəmkir ərazisində də alman lüteran kilsələri tikilib istifadəye verildi. Bakıda - 28 May küçəsində yerləşən alman kilsəsi - Kirxa da onlardan biridir. Azərbaycanda yaşayan alman icması hər bazar günü bu kilsəyə gelib, öz dualarını oxuyur, ibadət edir və səhərət aparırlar.

CƏNUBİ QAFQAZIN ƏN MÖHTƏŞƏM MƏBƏDİ

Bu gün dövlət başçısının rəhbərliyi ilə reallaşdırılan ümummilli inkişaf strategiyası hər bir sahənin paralel inkişafını en yüksək səviyyədə təmin edib və bu, davam etməkdədir. Azərbaycan inamlı inkişafını davam etdirir, ölkəmiz sülh və əmin-amanlıq şəraitində yaşayır. "Ölkəmizdə sabitliyin mənbəyi xalqımızın iradəsidir, xalqımızın seçimidir", - deyən Azərbaycan Prezidenti Cənab İlham Əliyev bu gün ölkəmizin dünya miqyasında sabitliyi ilə seçilən ölkələrdə birləşdirildiyini bildirib. Belə bir ölkə multikultural və tolerant dövlət kimi də tanınır. Təsadüfi deyil ki, dünya dövlətləri Azərbaycanın bu sahədə öz təcrübəsini yaymasında maraqlıdır. Azərbaycan yüksək dəyərlərə sahib olan multikultural cəmiyyətdir. Azərbaycan əhalisinin 96 faizinin müsəlman olmasına baxmayaraq, xristianlar, yəhudilər, ümumiyyət, bütün dini konfessiyaların nümayəndələri sülh və əmin-amanlıq şəraitində birgə yaşayırlar. Bu gün Azərbaycanda xristianlığın ayrı-ayrı cərəyanlarının icmaları sərbəst şəkildə fəaliyyət göstərir və 7 sinəqoq, 4 gürçü kilsəsi də fəaliyyətdədir. Ölkəmizin paytaxtında Cənubi Qafqazın ən möhtəşəm mebədi Heydər Məscidi inşa edilib. Qeyd edək ki, xalqımızın tarixi keçmişində qalan tolerantlıq və multikulturalizm prinsipləri ölkəmizin qanunvericiliyində də öz eksini təpib. Belə ki, Milli Məclis "Dini etiqad azadlığı haqqında", "Dini ekstremizme qarşı mübarizə haqqında" qanunlar qəbul edib.

Sülhə nail olmaq imkanlarına manət tərədən qeyri-sabit dövlətlər Azərbaycandakı əmin-amanlıqdan, tolerantlıq ənənələrini görürler. Azərbaycan istər ölkə səviyyəsində, istərsə də beynəlxalq səviyyədə dirlərarası və çoxmədəniiyyəti harmoniyanın inkişafına təkan verir və bu nailiyyətin davamlı olması üçün tədbirlər həyata keçirir. Ümumdünya Mədəniyyətlərə Dialoq Forumu, Dünya Dini Liderlərinin Forumu, BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansının Qlobal Forumu və onlarla belə tədbirləri keçirməklə, dünənin diqqətini özünü cəlb edən Azərbaycan bu və ya digər tədbirlərlə xalqlar və dövlətlər arasında əməkdaşlığı xidmət edir. Sülh içində yaşayış plüralist və demokratik cəmiyyətlər qurmaq üçün dağıdıcı cərəyanlara qarşı birlikdə mübarizə aparmağın vacibliyi əsas məsələ kimi bu və ya digər məsələlər müzakirə olunur.

Azərbaycan Prezidenti Cənab İlham Əliyevin məlum sərəncamları ilə ölkəmizdə 2016-cı ilin "Multikulturalizm ili", 2017-ci ilin isə "İslam Həmrəyliyi ili" elan edilməsi bəşəri dəyərlərə olan ali münasibətin dəhə bir təzahürü iddi. Dünya ictimaiyyəti Azərbaycanın nümunəvi tolerantlıq, multikulturalizm modelini, dirlərarası dialoq ənənəyyətini qəbul edir və öyrənir. Təbii ki, her hansı bir cəmiyyətdə sosial tolerantlığın bərqrər olmasında və multikultural dəyərlərin tərəqqisiində siyasi hakimiyyətin iradəsi əvəzsizdir.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI